

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENME STRATEJİLERİNE İLİŞKİN ALGILADIKLARI FARKINDALIK DÜZEYİ

Etem YEŞİLYURT¹

ÖZET

Bu araştırma, öğretmenlerin öğrenme stratejilerine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Tarama modelinin kullanıldığı araştırmanın evrenini, 2011-2012 akademik yılında D.Bakır ili Kulp ilçe merkezi ve köyleri ile Bitlis ili Hizan ilçe merkezi ve köylerinde ilköğretim kademesinde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklem yöntemi olarak “basit rastlanstısal (tesadüfi) örneklem yöntemi” kullanılmış olup, araştırmanın örneklemini 193 öğretmen teşkil etmektedir. Veriler, Bayındır (2006) tarafından Türkçeye uyarlanan “Öğrenme Stratejilerinin Farkındalık Düzeyi Envanteri” ile elde edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde SPSS 16.0 paket programı kullanılmıştır. Frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi ile veriler çözümlenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, öğretmenlerin öğrenme stratejilerine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyinin ortalamasının üstünde olduğu, ancak bu konuda genel olarak üst düzeyde ve istenilen seviyede farkındalık sahibi olmadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Demografik değişkenler dikkate alındığında branş değişkeni dışında, cinsiyet, mezun olunan fakülte ve mesleki kıdem değişkenlerine göre öğretmenlerin öğrenme stratejilerine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyi hakkında elde edilen görüşler arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Ulaşılan sonuçlar doğrultusunda çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenme stratejileri, öğrenme stratejilerinin kullanımı, öğrenme stratejilerinin öğretimi, öğretmenler

TEACHERS' PERCEIVED AWARENESS LEVELS REGARDING LEARNING STRATEGIES

ABSTRACT

This study was conducted in order to identify teachers' perceived awareness levels toward learning strategies. This research utilized survey

¹ Fırat Üniversitesi

method and the population of the study consisted of 193 teachers randomly selected among those employed at primary schools in central province and towns of Kulp in Diyarbakır and in the central province and towns of Hazan in Bitlis. Data were obtained by the instrument adapted to Turkish by Bayındır (2006) called "The Learning Strategies of Awareness Inventory". For analysis of the data, SPSS 16.0 software is used. Data were analyzed through frequency, percentage, mean average, standard deviation, independent samples t-test, and one-way ANOVA. In the light of the findings obtained, it was revealed that teachers perceived awareness level regarding learning strategies is above the average but, their perceived awareness level about learning strategies is not high and it is not at the desired level. When demographic variables are taken into consideration, it was found that except field of study variable, other demographic variables such as gender, graduated faculty, length of service does not result in significant difference in teachers' views about their perceived awareness level regarding learning strategies. Several suggestions were made based on the results of the study.

Keywords: Learning strategies, the use of learning strategies, teaching of the learning strategies, teachers

GİRİŞ

Öğrenci merkezli eğitimi ön planda tutan günümüz eğitim sistemlerinde bilgiyi ezberleme merkezli eğitim önemini yitirmiştir. Bu duruma geçişte, eğitim felsefesinin daimicilik ve esasıcılık yerine ilerlemecilik felsefesini ve bunun doğurgusu olan yapılandırmacı eğitim anlayışını temele alması önemli bir faktör olmuştur. Bu noktada bilginin ezberlenmesi değil, onun içselleştirilerek öğrenilmesi ön plana çıktığı için öğretmenin öğrenme stratejileri hakkındaki farkındalık düzeyi önem kazanmıştır. Dolayısıyla öğrenme stratejileri hakkında, öğretmenin ne bildiği ve bu stratejilerin öğrencilere öğretilme noktasında ne yaptıkları eğitim durumlarının önemli işlevleri arasında yer almaktadır.

Öğrenirken karşılaştıkları öğrenme güçlüklerinin öğrenciler tarafından en fazla vurgulanan sorunların başında gelmesi, öğrenme stratejilerinin eğitimdeki yerini ve önemini artırmıştır (Açıkgöz, 2007). Literatürde öğrenme stratejisi ile ilgili birçok tanım bulunmaktadır. Bunlardan Gagne ve Driscoll (1988; Akt. Çağlayan, Şirin & Yıldız, 2008) öğrenme stratejilerini, "öğrencinin kendi kendine öğrenebilmesi için kullandığı işlemler" olarak tanımlamıştır. Başka bir tanıma göre, öğrenme stratejileri, "bireyin etkili karar alma sürecinde kullandığı işlem basamakları"dır (Zhang & Sternberg, 2001; Akt: İflizoğlu Saban & Tümkaya, 2008). Öğrenme stratejisi, "öğrenen kişinin öğrenme sırasında gerçekleştirebileceği ve onun kodlama sürecini etkilemesi umulan davranışlar ve düşünceler"dir (Weinstern & Mayer, 1986; Aktaran Subaşı 2000). Bu konuda Sünbül

(1998), ise öğrenme stratejilerinin öğrencilerin bağımsız olarak kendi öğrenme görevlerini gerçekleştirmelerini sağlayan teknikler, ilkeler ve alışkanlıklar olduğunu belirtmektedir.

Yapılan tanımlara bakıldığında vurgulanan ortak noktanın, öğrenme stratejilerinin bireyin öğrenme sürecine etkin katılımıyla bilgiyi öğrenmek için yapması gereken davranış ve işlemleri bilinçlice ve farkında olarak gerçekleştirilmesi ve bilginin kalıcı olmasını sağlayıcı davranışları sergilemesi şeklinde özetlenebilir. Bu bağlamda öğrenme stratejisinin amacı, öğrencinin duyuşsal durumunu etkileme ve onun yeni bilgiyi seçmesini, örgütlemesini ve bütünleştirmesini kolaylaştırmaktır (Harmanlı 2000; Akt: Erdem,2005). Öğrencilerin öğrenme stratejilerini anlamlı olarak kullanmaları sayesinde örtük program ve okul dışı faktörlerin öğrenmedeki yeri ve önemi daha da artacağından, çoğunlukla kısıtlı olan okulda öğrenmenin (resmi programının) bu eksik yanının da tamamlanmasına yardımcı olacaktır. Öte yandan Özer (2002) öğrenme stratejilerinin, öğrencinin kolay ve kalıcı öğrenmesini sağlamanın yanı sıra önemli sayılabilecek başka işlevlerini de yerine getirdiğini belirterek bunları aşağıda gibi sıralamıştır. Öğrenme stratejileri;

- ✓ Öğrenciyi bilinçli öğrenci durumuna getirir.
- ✓ Öğrencinin öğrenmedeki verimliliğini artırır.
- ✓ Öğrenciye bağımsız öğrenebilme niteliği kazandırır.
- ✓ Öğrencinin isteyerek ve zevk alarak öğrenmesine yardım eder.
- ✓ Öğrencinin okul sonrası öğrenmelerine temel hazırlar.

Yukarıda belirtilen amaçlarına ulaşması ve işlevini yerine getirilmesinde, öğrenme stratejilerinin farklı türlerinin farklı rolleri bulunmaktadır. Yurt içi ve yurt dışı alanyazın incelendiğinde, öğrenme stratejilerin sınıflandırmasında bir birliğin olmadığı görülmekte ve bu stratejiler, farklı araştırmacılar tarafından farklı biçimlerde sınıflandırılmaktadır. Bu nedenle alanyazında öğrenme stratejisi ile ilgili birçok tanım ve farklı sınıflama bulunmaktadır. Gagne (1988), Mayer (1987), Nisbett ve Shucksmith (1986; Akt İflazoğlu Saban & Tümkaya, 2008), Pressley & Harris (1990), Senemoğlu (2002), Öztürk (1995) tarafından öğrenme stratejileri çeşitli sınıflara ayrılmıştır. Ancak Weinstein ve Mayer (1986; Akt. Özer, 2002; Hasra, 2007) öğrenme stratejilerini ayrıntılı şekilde sınıflandırmışlardır. Weinstein ve Mayer'in yapmış olduğu bu sınıflandırma, aynı zamanda öğrenme stratejileri konusunda yapılan pek çok sınıflandırmaya temel oluşturmaktadır. Onlar öğrenme stratejilerini sekiz gruptan oluşan bir sınıflamayla açıklamışlardır. Bu stratejiler ise: temel yineleme, karmaşık yineleme, temel anlamlandırma, karmaşık anlamlandırma, temel örgütleme, karmaşık örgütleme, anlamayı izleme ve duyuşsal stratejiler şeklinde kategorize edilmiştir. Ancak Özer'in (2002) de belirttiği gibi, bunların ilk üçü "temel" ve "karmaşık" öğrenmeler için ayrı ayrı ele alınmış olup, bu ayrım ikinci planda tutulduğunda öğrenme stratejilerinin; a) tekrar / yineleme, b) anlamlandırma, c) örgütleme, d) anlamayı izleme, e) duyuşsal stratejiler olarak beş kategoride ele alınabilir.

Bu araştırmada Weinstein ve Mayer tarafından yapılan sınıflandırma dikkate alınmıştır. Öte yandan bu sınıflama alanyazında yer alan birçok araştırmada (Demirel, 2007; Güven, 2004; Özer, 2002; Öztürk 1995; Subaşı 2000; Yılmaz & Sünbül 2000) daha fazla kabul görmektedir. Bu sınıflama içerisinde yer alan öğrenme stratejilerin genel özellikleri şöyle sıralanabilir.

Yineleme (Tekrar) Stratejileri

Temelinde zihinsel yinelemenin bulunduğu bu stratejiler, olduğu gibi hatırlanması istenen bilgilerin öğrenilmesinde etkili stratejilerdir. Bu nedenle tekrar stratejisi genellikle temel öğrenmeler için kullanılır. Yineleme, öğrencilerin öğrenme sırasında sunulan maddeleri etkin olarak birer birer sıralamaları veya adlandırmaları anlamında kullanılmaktadır (Hasra 2007). Yineleme stratejileri basit temel görevler için ve kısa süreli hatırlamalar için uygun olup, üst düzey öğrenmeler için çok etkili değildir. Aynen yineleme, liste ezberleme, sesli okuma, değiştirmeden yazma, satır altı çizme yineleme stratejilerine örnek gösterilebilir (Özer, 2002).

Anlamlandırma Stratejileri

Anlamlandırma stratejilerinde, öğrencinin yeni edindiği ve kısa süreli bellekte yer alan bilgileri, önceki bilgileriyle ilişkilendirerek uzun süreli belleğe yerleştirmesi esastır (Demirel, 2007). Anlamlı ve kalıcı bilgi için öğrencinin konu hakkında yeni bilgiler öğrenmeleri ve bu yeni bilgileri eski yaşantılarından edindiği bilgilerle bütünleştirmelidir (Taşpınar, 2010). Anlamlandırma süreci yeni bilgiyi daha anlamlı hale getirmek için ayrıntı ekleme sürecidir. Anlamlandırma stratejileri bilgi birimleri arasında bir ilişki kurarak anlamlı öğrenmenin gerçekleşmesini sağlayan stratejilerdir. Zihinsel imge oluşturma, cümlede kullanma, özetleme, sözel bilgileri farklı şekillerde ifade etme, not alma ve soru yanıtlama gibi stratejiler anlamlandırma stratejilerindedir (Özer, 2002).

Örgütlenme Stratejileri

Örgütlenme stratejilerinde öğrencinin yeni bilgileri, ön bilgilerini kullanarak kendisi için daha anlamlı olacak biçimde yeniden yapılandırması söz konusudur. Bu stratejilerin en temel düzeyi madde ya da olguların taksonomik olarak sınıflandırılmasıdır (Demirel, 2007). Bu stratejiler, öğrenilecek bilgilerin yeniden düzenlenip yapılandırılarak öğrenilmesini sağlar ve anlamlandırma stratejilerinde olduğu gibi bilgilerin anlamlandırılmasına önem verir (Hasra, 2007). Kümelenendirme ya da sınıflandırma, ana çizgileri çıkarma, bilgi şeması oluşturma, aşamalı yapı oluşturma, çizelgeleştirme örgütlenme stratejileri içerisinde yer almaktadır (Özer, 2002).

Anlamayı İzleme Stratejileri

Anlamayı izleme stratejileri, öğrencilerin kendi öğrenmelerini düzenlemesine, denetlemesine ve yürütmesine yön veren stratejilerdir. Bu stratejiler öğrencinin biliş bilgisine sahip olmasını gerektir ve öğrenmeye yönelik gerçekleştirdikleri etkinlikleri denetlemelerini sağlar. Bu stratejiler, sorunu belirleme, çalışmasını planlama, kendini sorgulama, kendini değerlendirme ve hata düzeltme şeklinde sınıflara ayrılmaktadır (Özer, 2002).

Duyuşsal Stratejiler

Öğrenmede duygusal veya güdüsel etmenlerden oluşan engelleri ortadan kaldırmak için kullanılan stratejiler duygusal öğrenme stratejileridir (Sönmez, 2008). Bu stratejiler, genellikle öğrenme için uygun içsel ve dışsal koşulların yaratılmasına ve sürdürülmesine yardımcı olmaktadır. Senemoğlu (2002) duygusal stratejileri, dikkati sürdürmeyi sağlayan, uygunluğu artırmaya yardım eden, güveni arttırmayı sağlayan ve doyumunu artırmayı sağlayan duygusal stratejiler olmak üzere dört başlık altında toplamıştır. Uyarıcılara karşı uyanık ve rahat olma, dikkati odaklama, yoğunlaşmayı sürdürme, kendini güdüleme, çalışacak sessiz bir yer seçme, öncelikli konuları belirleme, kendi kendine olumlu pekiştirmede bulunma ve bir zaman çizelgesi oluşturma gibi beceriler duygusal stratejiler arasında sayılmaktadır (Weinstein & Mayer, 1986; Akt. Güven, 2004).

Öğrenme stratejileriyle ilgili araştırmaların daha çok öğrenme stratejilerin akademik başarıya etkisini tespit amaçlı yapıldığı görülmektedir (Bozkurt, 2007; Carns & Carns, 1991; Derman & Afyon, 2011; Dikbaş & Kaf Hasırcı, 2008; Hwang & Vrongistions, 2002; Lynch, 2006; Sünbül, 1998; Şahin & Çakar, 2011; Taşdemir & Tay, 2007; Tok, Özgan & Döş, 2010; Tunçer & Güven, 2007; Yıldız Duban, 2006). Öte yandan öğrencilerin öğrenme stratejilerini kullanma düzeyinin ortaya çıkarmayı amaç edinen araştırmalarında alanyazında önemli bir yer tuttuğu dikkat çekmektedir (Akıllılar & Uslu, 2011; Ay, 2006; Aydemir, 2007; Çağlayan, Şirin & Yıldız, 2008; Çelikkaya & Kuş, 2010; Efe ve diğ. 2009; Ellez & Güngör, 2005; Güven, 2004; Oflaz, 2008; Öztürkmen, 2006; Taşçı, Altun & Soran, 2008; Tay & Yaygın, 2008; Tomal, 2008). Bunların yanı sıra öğrenme stratejileri ile öğretmen yeterlik algıları arasındaki ilişki (Baykara, 2011), ölçek geliştirme (Cesur & Fer, 2007), öğrenme stratejilerinin eğitim programlarındaki ve ders kitaplarındaki yeri (Ertekin, 2006; Özer, 2002; Tay, 2005), öğrenme stratejilerini etkileyen faktörler (İflazoğlu Saban & Tümkeya, 2008; Kalkan, 2011; Kocabaş & Sever, 2011; Özkal & Çetingöz, 2006), öğrencilerin ve öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejilerini belirleme (Arsal & Özen, 2007; Çelikkaya, 2010; Hamurcu, 2002; Karakiş, Gürcan & Demirtaş, 2009; Taşçı & Soran, 2012; Vural, 2011) temalarına yönelik araştırmaların alanyazında yer tuttuğu görülmektedir.

Ancak araştırmacı tarafından, öğretmenlerin öğretim stratejilerine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyi üzerine yapılmış bir araştırmaya ulaşılmamıştır. Araştırmacı tarafından konuyla ilgili olarak bir çalışmaya ulaşılmaması, bir bakıma öğretmenlerin öğretim stratejilerine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyi üzerine sınırlı sayıda çalışmanın varlığına ya da bu konuda hiçbir araştırmanın yapılmadığına işaret etmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin öğretim stratejilerinin önemi, bu stratejileri kullanmanın eğitimin amaçlarına yaptığı katkısı vb. hakkında ne tür bir algı düzeyine sahip olduğunun tespit edilmesi alanyazındaki bu boşluğu doldurucu bir unsur olarak değerlendirilebilir. Bu durum aynı zamanda bu araştırmaların bir yandan problem durumunu, diğer yandan ise benzer araştırmalardan farkını ortaya koymaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, öğretmenlerin öğrenme stratejilerine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyini belirlemektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır. Öğretmenlerin;

1. Öğrenme stratejilerinin öğretimde kullanımı ve,
2. Öğrenme stratejilerinin öğretiminin önemi faktörlerine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyi nedir ve bu farkındalık düzeyi;
 - a. Cinsiyet,
 - b. Mezun olunan fakülte,
 - c. Mesleki kıdem ve,
 - d. Branş türü değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmanın yapılmasına tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli geçmişte ya da halen mevcut bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma modelidir (Karasar, 2012). Bu bağlamda araştırma kapsamında öğretmenlerin öğrenme stratejilerine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyi tespit edilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2011-2012 akademik yılında D.Bakır ili Kulp ilçe merkezi ve köyleri ile Bitlis ili Hizan ilçe merkezi ve köylerinde ilköğretim kademesinde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklem, evrenin belli sayıda birimlerinin belli kurallara göre seçilmesiyle oluşan, evrenin temsilcisi bir birim, evreni temsil yeterliği kabul edilen küçük bir küme (Balcı, 2001; Karasar, 2012) olarak tanımlanmaktadır. Bir araştırmada evrenin tamamına ulaşmanın güç veya imkânsız olduğu durumlarda örnekleme başvurulmak-

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENME STRATEJİLERİNE İLİŞKİN ALGILADIKLARI ...

tadır (Aziz, 2008). Araştırmada örnekleme yöntemi olarak “basit rastlanstısal (tesadüfi) örnekleme yöntemi” kullanılmıştır. Bu yöntem, evrendeki her birimin örnekleme seçilmede eşit ve bağımsız katılma olasılığı (Balcı, 2001), örnekleme giren bireylerin yerine başka bireyleri koymadan örneklemin seçilmesi (Aziz, 2008) ve evrendeki tüm bireylerin eşit seçilme şansına sahip olması (Karasar, 2012) nedeniyle seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini 193 öğretmen oluşturmakta ve örneklem içerisinde yer alan öğretmenlerin demografik özellikleri Tablo 1’de yer almaktadır. Katılımcıların cinsiyet değişkeni açısından erkek (%51,8), branş değişkeni açısından sınıf öğretmenleri (%46,1), mezun olunan fakülte açısından eğitim fakültesi (%88,1), ve mesleki kıdem değişkeni açısından ise 1-5 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenlerin (%81,9) ağırlıkta olduğu görülmektedir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler	f	%
Cinsiyet		
1 Kadın	93	48,2
2 Erkek	100	51,8
Branş		
1 Sınıf Öğretmeni	89	46,1
2 Sosyal Bilgiler Öğretmeni	18	9,3
3 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni	12	6,2
4 Fen ve Teknoloji Öğretmeni	15	7,8
5 Türkçe Öğretmeni	19	9,8
6 İlköğretim Matematik Öğretmeni	19	9,8
7 İngilizce Öğretmeni	21	10,9
Mezun Olunan Fakülte		
1 Eğitim Fakültesi	170	88,1
2 Fen-Edebiyat Fakültesi	8	4,1
3 İlahiyat Fakültesi	9	4,7
4 Diğer	6	3,1
Mesleki Kıdem		
1 1-5 Yıl	158	81,9
2 6-10 Yıl	28	14,5
3 11-15 Yıl	7	3,6
Toplam	193	100.0

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, Rae Lan ve Kay Moon tarafından geliştirilen ve Bayındır (2006) tarafından Türkçeye uyarlanan “Öğrenme Stratejilerinin Farkındalık Düzeyi Envanteri” ile elde edilmiştir. Ölçek 24 maddeden oluşmakta ve ölçeğin birinci boyutunu “Öğrenme Stratejilerinin Öğretimde Kullanımı (ÖSÖK)”, ikinci boyutunu ise “Öğrenme Stratejilerinin Öğretiminin Önemi (ÖSÖÖ)” oluşturmaktadır. Boyutlara ve ölçeğin geneline ilişkin Cronbach alfa güvenilirlik değerleri sıra ile ,85 ,83 ve ,89’dur. Bu çalışmadan elde edilen veriler üzerinde yapılan analiz sonucunda ise ölçeğin boyutları ve geneline yönelik Cronbach alfa güvenilirlik değeri sıra ile ,80 ,77 ve ,84 olarak elde edilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Verilerin çözümlemesinde SPSS 16.0 paket programı kullanılmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri (cinsiyet, branş, mezun olunan fakülte ve mesleki kıdem) sınıflama özelliği taşıdığından frekans ve yüzde teknikleriyle tespit edilmiştir. Nitekim Tavşancıl’a (2006) göre, bir ölçek sınıflama özelliği taşıyorsa elde edilen veriler frekans ve yüzde teknikleriyle çözümlenebilir. Öğretmenlerin öğrenme stratejilerine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyi aritmetik ortalama ve standart sapma teknikleriyle belirlenmiştir. Tavşancıl’ında (2006) belirttiği gibi, eşit aralıklı ölçeklerden elde edilen veriler aritmetik ortalama, standart sapma ve varyans teknikleriyle analiz edilebilir. Ortaya çıkan görüşler arasında cinsiyet, mezun olunan fakülte ve mesleki kıdem değişkeni açısından katılımcı gruplar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için “Bağımsız Gruplar t testi” tekniği kullanılmıştır. Büyüköztürk (2007), Ak (2006), Balcı (2001) ve Demirgil (2006) iki ilişkisiz örneklem ortalamaları arasındaki farkın manidar olup olmadığını belirlemede “bağımsız örneklem t testi”nin kullanılabileceğini vurgulamaktadır. Katılımcıların demografik özellikleri dikkate alındığında mezun olunan fakültenin üç ve mesleki kıdemine ise dört değişkeni içerdiği görülmektedir. Ancak istatistiksel açıdan daha tutarlı ve anlamlı analiz için bu değişkenler iki kategoride ele alınmış ve bağımsız gruplar t testi kullanılmıştır. Öte yandan branş değişkeni açısından katılımcı gruplar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova), belirlenen farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için LSD testi kullanılmıştır. İlişkisiz iki ya da daha çok örneklem ortalaması arasında, bir faktöre ilişkin üç ya da daha çok ortalama puanının birbirinden anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymada “tek yönlü varyans analizi”nin kullanılmasının uygun olduğunu vurgulanmaktadır (Antalyalı, 2006; Balcı, 2001; Büyüköztürk, 2006; Demirgil, 2006). Verilerin analizinde Scheffe, Tukey vb. testlere göre daha radikal bir bakış açısıyla katılımcı grupları arasındaki ,05’ten daha küçük görüş farklılıklarını tespit eden LSD testi kullanılmıştır. Beşli

likert türü maddeler, "1"- Hiç katılmıyorum (1.00–1.80), "2"- Katılmıyorum (1.81–2.60), "3"- Kararsızım (2.61–3.40), "4"- Katılıyorum (3.41–4.20), "5"- Tamamıyla katılıyorum (4.21–5.00) şeklinde derecelendirilmiş ve anlamlılık düzeyi .05 olarak temel alınmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde ölçme aracının uygulanmasıyla elde edilen veriler istatistiksel tekniklerle analiz edilmiş, analiz sonucu elde edilen bulgular araştırmanın alt amaçları ve alt amaçların sırası dikkate alınarak tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır.

1. Öğretmenlerin Öğrenme Stratejilerinin Öğretimde Kullanımı Faktörüne İlişkin Algıladıkları Farkındalık Düzeyi

Aşağıda yer alan Tablo 2’de, öğretmenlerin öğrenme stratejilerinin öğretimde kullanımı faktörüne ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyine ilişkin elde edilen verilerin analiz sonucunda ulaşılan bulgular yer almaktadır.

Öğretmenlerin, öğrenme stratejilerinin öğretimde kullanımı faktöründe yer alan maddeler için belirttikleri görüşlerin 4,105 aritmetik ortalamayla "katılıyorum" seçeneğinde birleştiği tespit edilmiştir. Ulaşılan bulgu, öğrenme stratejilerinin öğretimde kullanılmasına ilişkin olarak öğretmenlerin farkındalık düzeyinin yüksek olduğu, ancak bu konuda üst düzeyde bir farkındalık sahibi olmadıkları söylenebilir. Öte yandan bu faktörde yer alan maddelere ilişkin belirtilen görüşlerin standart sapma değeri, 409’dur. Bu bulgu, öğretmenlerin belirttikleri görüşlerin birbiriyle paralel, tutarlı ve birbirini destekler nitelikte olduğunu göstermektedir.

Tablo 2: Öğrenme Stratejilerinin Öğretimde Kullanımı Faktörüne İlişkin Elde Edilen Verilerin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

	Öğrenme stratejilerinin öğretimde kullanımı (ÖSÖK)	\bar{x}	SS
1	Strateji, bir görevi başarmak için kullanılan bir araç, plan ya da metottur.	4,191	,714
4	Öğrenciler için daha etkili şekilde nasıl öğreneceğini bilmek önemlidir.	4,730	,586
5	Öğrencilerin bilgi içeriğine odaklanmaktan, öğrenme stratejilerini öğrenmede yeterli zamanları olmadığını hissederim.	3,538	1,080
8	Öğretmenler, öğrencilerin tercih ettikleri stratejileri diğer konulara adapte etmelerine yardımcı olurlar.	4,114	,827
9	Öğretmenler, öğrencilerin özel bir konuda izleyecekleri stratejiyi seçmelerine veya geliştirmelerine yardımcı olurlar.	4,129	,769

Etem YEŞİLYURT

14	Etkili öğrenme için strateji öğretimine mümkün olan en kısa sürede başlanmalıdır.	4,093	,798
15	Ailelerin, strateji öğretiminin destekleyicisi olup olmadıkları konusunda endişeliyim.	4,093	1,021
16	Öğrencilere, stratejileri ne zaman ve nasıl kullanacakları öğretilmelidir.	4,139	,845
17	Öğrencilere, spesifik bir stratejinin niçin yararlı olduğu öğretilmelidir.	4,041	,834
18	Stratejiler düzenli bir temel çerçevesinde öğretilmelidir.	4,005	,921
20	Etkili strateji öğretiminde, öğrenci düzeyine uygun stratejiler üzerine odaklanılmalıdır.	4,461	,783
22	Strateji öğretimi üzerine öğretmen eğitim kursları ya da seminerleri gerçekten yararlı olacaktır.	4,207	,865
23	Stratejiler öğrencilere açık bir şekilde öğretilmelidir.	3,880	,896
24	Okul yöneticilerinin, strateji öğretiminin destekleyicisi olup olmadıkları konusunda endişeliyim.	3,849	1,230
Genel ortalama		4,105	,409

Öğrenme stratejilerinin öğretimde kullanımı faktöründe yer alan ve öğretmenler tarafından katılım düzeyi marjinal olan maddeler dikkate alındığında şu bulgulara ulaşılmıştır. Madde dördte yer alan *“Öğrenciler için daha etkili şekilde nasıl öğreneceğini bilmek önemlidir.”* görüşü için öğretmenlerin 4,730 aritmetik ortalama ile *“tamamen katılıyorum”* seçeneğinde birleştikleri tespit edilmiştir. Bu bulgu öğretmenlerin, öğrencilerin konuları daha etkili bir şekilde öğrenmelerinin nasıl olması gerektiği hakkındaki farkındalık düzeyinin en üst seviyede olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca madde yirmide yer alan *“Etkili strateji öğretiminde, öğrenci düzeyine uygun stratejiler üzerine odaklanılmalıdır.”* ile madde yirmi ikide yer alan *“Strateji öğretimi üzerine öğretmen eğitim kursları ya da seminerleri gerçekten yararlı olacaktır.”* görüşleri için öğretmenlerin *“tamamen katılıyorum”* seçeneğini tercih ettikleri ve bu konulardaki farkındalık düzeyinin yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu bulgu, aynı zamanda öğretmenlerin öğrenme stratejileri hakkındaki yeterlik seviyelerinin düşük olduğu ve bu konuda eğitim almaları gerektiği şekline yorumlanabilir. Öte yandan madde beşte yer alan *“Öğrencilerin bilgi içeriğine odaklanmaktan, öğrenme stratejilerini öğrenmede yeterli zamanları olmadığını hissedirim.”* görüşü için 3,538 aritmetik ortalama ile öğretmenlerin *“katılıyorum”* seçeneğinde yoğunlaştıkları ortaya çıkmıştır. Bu bulgu, aynı zamanda öğretmenlerin en düşük düzeyde katıldıkları maddeyi göstermekte ve onların, öğrencilerin öğrenme

stratejileri öğrenmek için yeterli zamanları olmadığı endişesini fazla taşımadıklarını vurgulamaktadır.

2. Öğretmenlerin Öğrenme Stratejilerinin Öğretiminin Önemi Faktörüne İlişkin Algıladıkları Farkındalık Düzeyi

Öğretmenlerin öğrenme stratejilerinin öğretiminin önemi faktörüne ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyi hakkında elde edilen verilerin analiz sonucunda ulaşılan bulgulara Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3: Öğrenme Stratejilerinin Öğretiminin Önemi Faktörüne İlişkin Elde Edilen Verilerin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

	Öğrenme stratejilerinin öğretiminin önemi (ÖSÖÖ)	\bar{x}	SS
2	Öğrenme stratejilerinin neler olduğunu biliyorum.	3,958	,683
3	Stratejileri kullanma öğrenmeyi daha etkili yapacaktır.	4,569	,617
6	Stratejilerin kullanımı, herhangi bir konunun parçası olarak değerlendirilmelidir.	3,777	,966
7	Öğrencilerin hangi stratejileri kullanıyor olduğunu ve neye ihtiyaç duyduklarını öğrenmek önemlidir.	4,616	,498
10	Öğretmenler, öğrencileri öğrenme stratejilerini kullanmaları için teşvik etmelidirler.	4,362	,824
11	Ben, öğretmen olarak, iyi bir strateji kullanıcısıyım.	3,497	,757
12	Ben, öğretmen olarak, kendi bilgimi planlayabilir, organize edebilir ve değerlendirebilirim.	4,031	,756
13	Strateji öğretiminin niçin önemli olduğunu açıklayabilirim.	4,005	,649
19	Strateji öğretimi, normal öğretim içinde yapılmalıdır.	3,927	,921
21	Strateji öğretimini derslerle ve müfredatla kaynaştırabilirim.	3,823	,962
	Genel ortalama	4,102	,380

Öğretmenlerin öğrenme stratejilerinin öğretiminin önemi faktöründe yer alan maddelere ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalaması 4,102'dir. Bu durum, öğretmenlerin ilgili faktörde yer alan maddelere ilişkin katılım derecesinin "katılıyorum" olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla elde edilen bu bulgu, öğrenme stratejilerinin öğretiminin önemine ilişkin öğretmenlerin farkındalık düzeyinin yüksek olduğu, ancak bu konuda üst düzeyde bir farkındalık sahibi olmadıkları şeklinde değerlendirilebilir.

Ayrıca katılımcıların bu faktörde yer alan maddeler için belirttikleri görüşlerin standart sapma sonucunun ,380 olması, bu boyutta yer alan maddeler için belirtilen görüşlerinin benzer olduğunu ve görüşler arasında tutarlılığın yüksek bulunduğunu ortaya koymaktadır. Öğrenme stratejilerinin öğretiminin önemi faktöründe yer alan ve katılımcılar tarafından katılım düzeyi uçta olan maddeler ise şunlardır. Madde yedide yer alan “*Öğrencilerin hangi stratejileri kullanıyor olduğunu ve neye ihtiyaç duyduklarını öğrenmek önemlidir.*” görüşü için öğretmenlerin 4,616 aritmetik ortalamayla “tamamen katılıyorum” seçeneğini benimsedikleri görülmüştür.

Bu bulgu öğrencilerin hangi stratejileri kullandıklarına ve hangi stratejiye ihtiyaç duyduklarına ilişkin öğretmenlerin, yüksek düzeyde farkındalık sahibi olduğuna işaret etmektedir. Öte yandan madde on birde yer alan “*Ben, öğretmen olarak, iyi bir strateji kullanıcısıyım.*” görüşü için 3,497 aritmetik ortalama ile katılımcıların “katılıyorum” seçeneğinde görüş birliğine vardıkları görülmüştür. Bu bulgu, strateji kullanımı konusunda öğretmenlerin kendilerini üst düzeyde yeterli olmadıklarına inandıklarını ve bu konudaki farkındalık seviyelerinin düşük düzeyde olduğunu resmetmektedir.

3. Cinsiyet Değişkeni Açısından Öğretmenlerin Öğrenme Stratejilerine İlişkin Algıladıkları Farkındalık Düzeyi

Aşağıda yer alan Tablo 4’te, cinsiyet değişkenine göre, öğretmenlerin öğrenme stratejilerine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyi hakkında elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 4: Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrenme Stratejilerinin Farkındalık Düzeyi t Testi Sonuçları

Boyutlar	Kadın (n=93; %48,2)		Erkek (n=100; %51,8)		t ve p Değerleri		Levene Testi	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	t	p	F	p
ÖSÖK	4,105	,430	4,105	,390	-,008	,993	,897	,345
ÖSÖÖ	4,123	,409	4,082	,351	,750	,454	2,338	,128

P<,05

Tablodan da anlaşılacağı üzere, cinsiyet değişkeni açısından; ne öğrenme stratejilerinin öğretimde kullanılmasında, ne de öğrenme stratejilerinin öğre-

timinin önemi faktöründe öğretmenlerin görüşleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulgu hem erkek, hem de kadın öğretmenlerin öğrenme stratejilerine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyinin birbirine benzer ve aynı düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır.

4. Mezun Olunan Fakülte Değişkeni Açısından Öğretmenlerin Öğrenme Stratejilerine İlişkin Algıladıkları Farkındalık Düzeyi

Öğretmenlerin mezun oldukları fakülte türü değişkeni açısından öğrenme stratejilerine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyine ilişkin elde edilen bulgular Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5: Mezun Olunan Fakülte Değişkenine Göre Öğrenme Stratejilerinin Farkındalık Düzeyi t Testi Sonuçları

Boyutlar	Eğitim Fak. (n=170; %88,1)		Diğer (n=23; %11,9)		t ve p De- ğerleri		Levene Testi	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	t	p	F	p
ösök	4,09	,41	4,208	,36	-	,201	,695	,40
ösöö	4,12	,37	3,967	,36	1,82	,070	,007	,93

P<,05

Araştırma bulgularına bakıldığında, mezun olunan fakülte türü değişkeni açısından öğretmenlerin öğrenme stratejilerine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyinin birbirine paralel ve benzer seviyede olduğu tespit edilmiştir. Başka bir deyişle, mezun olunan fakülte türü değişkeni açısından öğretmenlerin öğrenme stratejilerine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyi arasından anlamlı bir fark yoktur.

Ancak, eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin, diğer fakültelerden mezun olan öğretmenlere göre, öğrenme stratejilerinin öğretimde kullanımı faktöründe ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyinin daha düşük, öğrenme stratejilerinin öğretiminin önemine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyinin daha yüksek olması dikkate değer bir bulgudur. Bu duruma, eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerin aldıkları formasyon bilgileri doğrultusunda konuya daha gerçekçi yaklaşımları etki etmiş olabilir.

5. Mesleki Kıdem Değişkeni Açısından Öğretmenlerin Öğrenme Stratejilerine İlişkin Algıladıkları Farkındalık Düzeyi

Mesleki kıdem değişkeni açısından öğretmenlerin öğrenme stratejilerine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyine ilişkin elde edilen bulgular Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6: Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Öğrenme Stratejilerinin Farkındalık Düzeyi t Testi Sonuçları

Boyutlar	1-5 Yıl (n=158; %81,9)		Diğer (n=35; %18,1)		t ve p Değerleri		Levene Testi	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	t	p	F	p
ÖSÖK	4,09	,39	4,169	,45	-	,308	,000	,98
ÖSÖÖ	4,09	,36	4,128	,44	-	,653	,443	,50

P<,05

Katılımcıların görüşleri doğrultusunda elde edilen verilerin analizi sonucunda, öğrenme stratejilerine ilişkin algılanan farkındalık düzeyinin mesleki kıdem değişkeni açısından öğretmenlerin görüşleri arasında istatistiksel açıdan manidar düzeyde bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Başka bir deyişle, mesleki kıdemi ne olursa olsun, öğretmenlerin öğrenme stratejilerine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyinin benzer düzeyde olduğu söylenebilir. Ancak istatistiksel olarak anlamlı fark olmasa da, 6 yıl veya daha yüksek kıdeme sahip olan öğretmenlerin hem öğrenme stratejilerinin öğretimde kullanımı, hem de öğrenme stratejilerinin öğretiminin önemine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyinin daha yüksek olması dikkate değer bir bulgudur. Bu bulgu, mesleki kıdemin öğretmenlerin öğrenme stratejilerinin farkındalık düzeyine etki yaptığı ve öğretmenlerin bu konuda kendilerini daha fazla sorguladıkları şeklinde yorumlanabilir.

6. Branş Değişkeni Açısından Öğretmenlerin Öğrenme Stratejilerine İlişkin Algıladıkları Farkındalık Düzeyi

Aşağıda yer alan Tablo 7'de, branş değişkenine göre, öğretmenlerin öğrenme stratejilerine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyi hakkında elde edilen bulgular yer almaktadır.

ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENME STRATEJİLERİNE İLİŞKİN ALGILADIKLARI ...

Tablo 7: Branş Değişkenine Göre Öğrenme Stratejilerinin Farklılık Düzeyi Varyans Analiz Sonuçları

	Sınıf (n=89; %46,1) 1	Sosyal Bilgiler (n=18; %9,3) 2	Din Kült. ve A.B. (n=12; %6,2) 3	Fen ve Teknoloji (n=15; %7,8) 4	Türkçe (n=19; %9,8) 5	İ. Matematik (n=19; %9,8) 6	İngilizce (n=21; %10,9) 7	Homo-jenlik Testi	Anova	FOG									
Boyutlar	×	SS	×	SS	×	SS	×	SS	Levene	p	F	p							
Ös-Ök	4,214	,400	3,936	,428	4,226	,227	4,252	,449	3,830	,407	3,969	,218	3,986	,419	2,053	,061	4,593	,000*	1-2,5,6,7 4-5,6,7; 2-3,4; 3-5
Ös-Öö	4,184	,356	4,243	,336	3,968	,177	4,208	,289	3,736	,410	4,065	,389	4,000	,405	1,650	,136	5,396	,000*	5-1,2,4,5,6 2-3,5,7; 1-7

FOG: Fark Olan Gruplar P<,05

Öğrenme stratejileri içerisinde yer alan hem öğrenme stratejilerinin öğretimde kullanımı faktöründe, hem de öğrenme stratejilerinin öğretiminin önemi faktöründe branş değişkenine göre öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Buna göre Sınıf, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ile Fen ve Teknoloji öğretmenliği branşlarında görev yapan öğretmenlerin, diğer branşlarda görev yapan öğretmenlere göre, öğrenme stratejilerinin öğretimde kullanımı faktörüne ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Öte yandan Sosyal Bilgiler ve Türkçe öğretmenliği branşında görev yapan öğretmenler ile diğer branşlarda görev yapan öğretmenlerin, öğrenme stratejilerinin öğretiminin önemine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyi arasında manidar düzeyde fark olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre, öğrenme stratejilerinin öğretiminin önemine ilişkin olarak Sosyal Bilgiler branşında görev yapan öğretmenlerin algıladıkları farkındalık düzeyi en yüksek, Türkçe öğretmenliği branşında görev yapan öğretmenlerin algıladıkları farkındalık düzeyi ise en düşük seviyede olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde ulaşılan bulgulara dayalı olarak sonuçlar geliştirilmiş, geliştirilen sonuçlar yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırma sonuçlarıyla desteklenmiş, nihai olarak ise sonuçlar doğrultusunda çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, öğrenme stratejilerinin öğretimde kullanılmasına ilişkin öğretmenlerin algıladıkları farkındalık düzeyinin yüksek olduğu, ancak bu konuda genel olarak üst düzeyde ve istenilen seviyede bir farkındalık sahibi olmadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrenme stratejisi kullanan öğrencilerin akademik başarısının daha yüksek olduğu yapılan araştırmalarla sabittir (Meltzer, Katzir-Cohen & Miller, 2001; Wolters, 1999; Montague & Boss, 1990). Bu konuda Karakış & Çelenk (2007) tarafından, farklı fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin genel öğrenme stratejilerini kullanma düzeylerini belirlemek amacıyla bir çalışma yapılmıştır. Çalışmanın sonuçları arasında, öğrencilerin; dikkat, bilişi yönetme, anlamlandırma, zihne yerleştirme ve hatırlama stratejilerini “sıklıkla”; duyuşsal stratejileri ve tekrar stratejilerini “ara sıra” kullandıkları belirlenmiştir. Araştırmasında benzer sonuçlara ulaşan Tay (2002) ise, ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencileri Sosyal Bilgiler dersinde sınıf ortamında dikkat, gruplama ve örgütlenme stratejilerini “ara sıra”; zihinsel tekrar, anlamlandırma stratejilerinden örtük, açık tekrar, eklemleme stratejisi ile geri getirmeyi (hatırlamayı) artırıcı ve güdüleme stratejilerini “her zaman” kullandıkları, yürütücü biliş ile bellek destekleyici stratejilerini ise “hiçbir zaman” kullandıkları bilgisine ulaşmıştır. Öte yandan Sarıbayrakdar’ın (2006) yaptığı araştırmada, orta öğretim öğrencilerinin tarih dersine çalışırken en fazla tekrar strate-

jisini kullandıkları ve kendi kendilerine teknikler deneyerek tarih dersini öğrendikleri, öğrencilerin önemli bir kısmının (%19,7) nasıl çalışması gerektiğini bilmediği için tarih derslerinden sıkıldığı tespit edilmiştir. Yapılan araştırmaların sonuçları ile bu araştırmadan elde edilen sonuç birlikte yorumlandığında, öğrenme stratejilerinin öğretimde kullanılmasına ilişkin öğretmenlerin algıladıkları farkındalık düzeyinin yüksek olmaması, bir bakıma öğrencilerin öğrenme stratejilerinin seçimine ve kullanımına etki ettiği görülmektedir. Daha etkili öğrenme noktasında öğrencilerin bilgi eksikliğinin olduğu, öğretmenlerin öğrenci düzeyine uygun öğrenme stratejileri üzerine daha fazla odaklanmaları gerektiği, öğrenme stratejilerinin öğretimi noktasında öğretmenlerin eğitim kurslarına katılmalarının yararlı olacağı ve öğrenme stratejilerin öğrencilere açık bir şekilde öğretilmesi gerektiği bu araştırmanın ilgili boyutuna yönelik ortaya çıkan diğer sonuçları oluşturmaktadır.

Alanyazında öğrenme-öğretme süreçlerinin yeni yaklaşımlarla zenginleştirilmesi, öğrencilerin öğrenme stillerine uygun öğrenme faaliyetlerle hazırlanılması ve öğrenmeyi öğrenmelerini sağlayacak stratejilerin öğrencilere öğretilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Karakış & Çelenk, 2007). Öğrencilerin başarıları, büyük ölçüde kendi öğrenme biçimlerinin farkında olmalarına ve kendi öğrenmelerini yönlendirmelerine bağlıdır. Bu durum öğrencilere, öğrenme stratejilerinin ilköğretimden başlayarak öğretilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu bakımdan etkili bir öğrenme için öğrenen kişi öğrenme sorumluluğunu yüklenmeli ve öğrenmeye etkin olarak katılmalıdır. Öğrenmenin başarıyla yerine getirebilmesi, öğrenmeye en uygun stratejinin kullanımına bağlıdır (Erdem, 2005). Ancak, araştırmanın amacı doğrultusundan kullanılan ölçeğin ikinci faktörü olan, öğrenme stratejilerinin öğretiminin önemine ilişkin öğretmenlerin algıladıkları farkındalık düzeyinin, öğrenme stratejilerinin öğretimde kullanılmasında faktöründe ortaya çıkan sonuca benzer şekilde yüksek olduğu, ancak bu konuda da öğretmenlerin genel olarak üst düzeyde ve istenilen seviyede bir farkındalık sahibi olmadıkları tespit edilmiştir.

Araştırmanın bu sonucunu destekler nitelikte olan ve Özdemir (2004) tarafından yapılan araştırma sonucunda, lise öğrencilerinin en çok anlamlandırma stratejilerini kullandığı, öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerinin demografik özelliklere göre değiştiği ve öğrencilerin öğrenme stratejilerini en çok kendi kendilerine ve öğretmenlerinden öğrendiği ortaya çıkmıştır. Benzer bir sonuç elde eden Presley ve Harris (1990; Akt: Tunçer & Güven, 2007) ise öğrencilerin öğrenme stratejilerini etkili bir şekilde kullanamamalarının temelinde, onların bilgi yetersizliği bulunduğu vurgu yapmışlardır. Dolayısıyla öğrenme stratejilerinin öğretiminin önemine ilişkin öğretmenlerin algıladıkları farkındalık düzeyinin istenilen seviyede olmaması, öğrencilerin bu stratejileri kendi kendilerine deneme-yanılma yoluyla öğrenmelerine zemin hazırlamaktadır. Öğrenme stratejilerinin öğretiminin önemi faktörüne ilişkin elde edilen

diğer sonuçlar ise şöyledir. Öğrencilerin hangi öğrenme stratejileri kullandıklarının ve bu konuda neye ihtiyaç duyduklarının tespit edilmesi gerektiği, stratejileri kullanmanın öğrenmeyi daha etkili yapacağını öğrencilere benimsetilmesi, öğrencilerin öğrenme stratejilerini kullanmaları için teşvik edilmesi gerektiği tespit edilmiştir. Ayrıca, öğretmenlerin herhangi bir konu veya ünite gibi öğrenme stratejilerini öğretmesi veya strateji öğretimini derslerle ve müfredatla kaynaştırması ile öğretmenlerin öğrenme stratejilerini kullanma noktasında öğrencilere örnek olmaları gerektiği sonucuna varılmıştır.

Demografik değişkenler dikkate alındığında, cinsiyet, mezun olunan fakülte ve mesleki kıdem değişkenine göre öğrenme stratejilerinin öğretimde kullanılması ve öğrenme stratejilerinin öğretiminin önemi faktörlerinin ikisinde de öğretmen görüşleri arasında istatistiksel açıdan manidar düzeyde bir fark bulunmamıştır. Ancak branş değişkeni açısından Sınıf, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ile Fen ve Teknoloji öğretmenliği branşlarında görev yapan öğretmenlerin, diğer branşlarda görev yapan öğretmenlere göre, öğrenme stratejilerinin öğretimde kullanımı faktörüne ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrenme stratejilerinin öğretiminin önemine ilişkin olarak Sosyal Bilgiler branşında görev yapan öğretmenlerin algıladıkları farkındalık düzeyi en yüksek, Türkçe öğretmenliği branşında görev yapan öğretmenlerin algıladıkları farkındalık düzeyinin ise en düşük seviyede olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda şu öneriler geliştirilmiştir.

- ✓ Hizmet içi eğitim kursları aracılığıyla, öğrenme stratejilerinin öğretimde kullanılması ve öğretiminin önemi konusunda öğretmenlerin yeterlik düzeyleri yükseltilmelidir.
- ✓ Öğretmenler tarafından, somut örnekler göstererek öğrenme stratejilerini kullanarak ders çalışmanın, akademik başarıya daha fazla katkı yaptığı öğrencilere benimsetilmeli ve onların bu konudaki farkındalık düzeyi yükseltilmelidir.
- ✓ Öğretmenler, branşlarına uygun olarak, öğrenme stratejilerinin öğretimini dersin herhangi bir konusuymuş gibi ele alarak öğrencilere öğretmeli veya öğrenme stratejilerinin öğretimini sürece yayararak müfredatla kaynaştırmalıdır.
- ✓ Öğretmenler, öğrenme stratejilerini kullanma noktasında öğrencilere örnek olmalı ve bu noktada örnek olması bakımından herhangi bir derste herhangi bir konuyu öğrencilerin görmesini sağlayarak ve öğrenme stratejilerini kullanarak öğrenmelidir.
- ✓ Lisans eğitiminde başta “Öğretim İlke ve Yöntemleri” ile “Özel Öğretim Yöntemleri” olmak üzere, pedagojik formasyon derslerinde öğrenme stratejilerinin öğretimde kullanılması ve öğretiminin önemi konusunda adayların yeterlik düzeyi yükseltilmelidir.

KAYNAKÇA

- AÇIKGÖZ, K. (2007). *Etkili öğrenme ve öğretme*, İzmir, Biliş Yayınları.
- Ak, B. (2006). SPSS Uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri, Ş. Kalaycı (Ed.) *Hipotez Testi* (ss. 63-69), Ankara, Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- AKILLILAR, T., & Uslu, Z. (2011). Almanca bölümü öğrencilerinin uyguladıkları dil öğrenme stratejileri, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(40), 24-37.
- ANTALYALI, Ö. L. (2006). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri, Ş. Kalaycı (Ed.) *Varyans analizi* (ss. 130-183), Ankara, Asil Yayın Dağ. Ltd. Şti.
- ARSAL, Z., & Özen, R. (2007). Sınıf öğretmeni adaylarının öğrenme stratejileri ve öğrenme biçimi tercihlerinin incelenmesi, *AİBÜ, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 151-164.
- AY, A. (2006). *The vocabulary learning strategies employed by ninth graders and relations with their personal characteristics*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- AYDEMİR, Ö. (2007). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin İngilizce dersinde kullandıkları öğrenme stratejileri ve başarı başarısızlık yüklemeleri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- AZİZ, A. (2008). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- BALCI, A. (2001). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*, Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- BAYINDIR, N. (2006). *Öğrenme stratejilerinin öğretimi ve bilişsel süreçlere yansımaları*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- BAYKARA, K. (2011). Öğretmen adaylarının bilişüstü öğrenme stratejileri ile öğretmen yeterlik algıları üzerine bir çalışma, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(2011), 80-92.
- BOZKURT, N. (2007). *Lise-1 Tarih dersinde uygulanan farklı öğrenme stratejilerinin öğrencilerin başarılarına ve öğrenilenlerin kalıcılığına etkisi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*, Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- CARNS, A. W., & Carns, M. R. (1991). Teaching study skills, cognitive strategies and metacognitive skills through self-diagnosed learning styles, *School Counselor*, 38(5), 341-46.
- CESUR, M. O., & Fer, S. (2007). Dil öğrenme stratejileri envanterinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması nedir, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, IV(II), 49-74.

ÇAĞLAYAN, H. S., Şirin, E. F., & Yıldız, Ö. (2008). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin genel öğrenme stratejilerini kullanma düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(2), 45-62.

ÇAPA, Y., Çakıroğlu, J., & Sarıkaya, H. (2005). The development and validation of a Turkish version of teachers' sense of efficacy scale, *Education and Science*, 30(137), 74-81.

ÇELİKKAYA, T. (2010). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri, *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 65-84.

ÇELİKKAYA, T., & Kuş, Z. (2010). Sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin öğrenme stratejilerini kullanma durumları, *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, (29), 321- 336.

DEMİREL, Ö. (2007). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*, Ankara, Pegem A Yayıncılık.

DEMİRGİL, H. (2006). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri, Ş. Kalaycı (Ed.) *Parametrik olmayan hipotez testleri* (ss. 83-112), Ankara, Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

DERMAN, A., & Afyon, A. (2011). İlköğretim 7. sınıflarda fen bilgisi derslerinde kullanılan farklı öğrenme stratejileri, *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, (31), 35-51.

DİKBAŞ Y., & Kaf Hasırcı, Ö. (2008). Öğrenme stratejileri öğretiminin ve ders işlenişinde kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 69-76.

EFE, N., Özturan Sağırlı, M., Ünlü, İ., & Kaşkaya, A. (2009). Öğrenme stratejilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 227-238.

ELLEZ, M., & Güngör, A. (2005). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin matematik dersi strateji kullanım düzeyleri, *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri* (s.351-361), Denizli, Pamukkale Üniversitesi.

ERDEM, A. R. (2005). Öğrenmede etkili yollar: Öğrenme stratejileri ve öğretimi, *İlköğretim-Online*, 4(1), 1-6.

ERTEKİN, S. Z. (2006). *A study on correlation between the learning strategies of the 4th and 5th graders and those in the textbook*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

GAGNE, R. M. (1988). *Essentials of learning for instruction*, New Jersey, Prentice Hall, Inc.

GÜVEN, M. (2004). *Öğrenme stilleri ile öğrenme stratejileri arasındaki ilişki*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

HAMURCU, H. (2002). Okulöncesi öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (23), 127-134.

HASRA, K. (2007). *Beyin temelli öğrenme yaklaşımıyla öğrenme stratejilerinin öğretiminin öğrencilerin okuduğunu anlama becerisi üzerindeki etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

HWANG, Y. S., & Vrongistons, K. (2002). Elementary in-service teachers' self-regulated learning strategies related to their academic achievements, *Journal of Instructional Psychology*, 29(3), 147-153.

İFLİZOĞLU SABAN, A., & Tümkaya, S. (2008). Öğretmen adaylarının öğrenme stratejileri ile sosyo-demografik özellikler ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Ege Eğitim Dergisi*, 9(1), 1-22.

KALKAN, M. (2011). Denizcilik eğitiminde etkin öğrenme ortamı oluşturmada bireysel öğrenme stratejilerinin önemi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 65-82.

KARAKIŞ, Ö., & Çelenk, S. (2007). Farklı fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin genel öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri "A.İ.B.Ü. Örneği", *AİBÜ, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 26-46.

KARAKIŞ, Ö., Gürcan, Z., & Demirtaş, Z. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri, *XVIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 1-3 Ekim, İzmir.

KARASAR, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.

KOCABAŞ, A., & Sever, Z. (2011). Öğrencilerin kullandığı müziği öğrenme stratejilerinin bazı psikososyal değişkenler bakımından analizi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(4), 9-23.

LYNCH, D. J. (2006). Motivational factors, learning strategies and resource management as predictors of course grades, *College Student Journal*, 40(2), 423-428.

MAYER, R. E. (1987). *Educational psychology: A cognitive approach*, Little: Brown and Company Limited.

MELTZER, L., Katzir-Cohen, T., & Miller, L. (2001). The impact of effort and strategy use on academic performance: Student and teacher perceptions. *Learning Disability Quarterly*, 24(2), 85-86.

MONTAQUE, M., & Boss, C. (1990). Cognitive and metacognitive characteristics of eight grade student's mathematical problem solving, *Learning and Individual Differences*, 2(3), 371-388.

OFLAZ, A. (2008). Almanca öğretmen adaylarının dil öğreniminde kullandıkları öğrenme stratejileri, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(3), 278-300.

ÖZDEMİR, Ö. (2004). *Lise öğrencilerinin kullandıkları öğrenme stratejileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

ÖZER, B. (2002). İlköğretim ve ortaöğretim okullarının eğitim programlarında öğretim stratejileri, *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 1(1), 17-32.

ÖZKAL, N., & Çetingöz, D. (2006). Akademik başarı, cinsiyet, tutum ve öğrenme stratejilerinin kullanımı, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (46), 259-275

ÖZTÜRK, B. (1995) *Genel öğrenme stratejilerinin öğrenciler tarafından kullanılma durumları*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÖZTÜRKMEN, B. (2006). *Ortaöğretim öğrencilerinin çoklu zekâ kuramına göre zekâ alanlarıyla öğrenme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Gaziantep Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

PRESSLEY, M., & Harris, K. R. (1990). What we really know about strategy instruction, *Educational Leadership*, 48(1), 31-34.

SARIBAYRAKDAR, S. (2006). *Ortaöğretim tarih derslerinde öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

SENEMOĞLU, N. (2002). *Gelişim, öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*, Ankara, Gazi Kitabevi.

SÖNMEZ, V. (2008). *Öğretim ilke ve yöntemleri*, Ankara, Anı Yayıncılık.

Subaşı, G. (2000). Etkili öğrenme: Öğrenme stratejileri. *Milli Eğitim*, <http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/146/subasi.htm>, Erişim Tarihi: 10.05.2012.

SÜNBÜL, A. M. (1998). *Öğrenme stratejilerinin öğrenci erişimi ve tutumlarına etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ŞAHİN, H., & Çakar, E. (2011). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğrenme stratejileri ve akademik güdülenme düzeylerinin akademik başarılarına etkisi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(3), 519-540.

TAŞÇI G., Altun, A., & Soran, H. (2008). Biyoloji öğretmen adaylarının öğrenme stratejilerinin belirlenmesi üzerine nitel bir çalışma, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (35), 284-296.

TAŞÇI, G., & Soran, H. (2012). Yükseköğretim biyoloji öğrencilerinin öğrenme stratejileri ve bilişsel yapılarının incelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (42), 394-405.

TAŞDEMİR, M., & Tay, B. (2007). Fen bilgisi öğretiminde öğrencilerin öğrenme stratejilerini kullanmalarının akademik başarıya etkileri, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XX (1), 173-187

TAŞPINAR, M. (2010). *Kuramdan uygulamaya öğretim ilke ve yöntemleri*, Ankara, Data Yayınları.

TAVŞANCIL, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*, Ankara, Nobel Yayınları.

TAY, B. (2002). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde sınıf ortamında kullandıkları öğrenme stratejileri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

TAY, B. (2005). Sosyal bilgiler ders kitaplarında öğrenme stratejileri, *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 209-225.

TAY, B., & Yaygın, B. (2008). 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde sınıf ortamında kullandıkları öğrenme stratejileri, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(3), 73-88.

TOK, H., Özgan, H., & Döş, B. (2010). Uzaktan eğitim sınıfında başarının pozitif yordayıcısı olarak bilişötesi farkındalık stratejisi ve öğrenme stratejilerinin değerlendirilmesi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(14), 123-134.

TOMAL, N. (2008). Ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin coğrafya dersinde öğrenme stratejilerini kullanma durumları, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (16), 113-127.

TUNÇER, B. K., & Güven, B. (2007). Öğrenme stratejileri kullanımının öğrencilerin akademik başarıları, hatırd tutma düzeyleri ve derse ilişkin tutumları üzerindeki etkisi, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, IV(II), 1-20.

VURAL, L. (2011). Öğretmen adaylarının çalışmalarında yaşadıkları öğrenme sorunları ve kullandıkları öğrenme stratejileri, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (2011), 46-65.

WOLTERS, A. C. (1999). The relation between high school students' motivational regulation and their use of learning strategies, effort and classroom performance, *Learning and Individual Differences*, 11(3), 281-299.

Yıldız Duban, N. (2006). İlköğretim 5. sınıf fen bilgisi dersinde öğrencilere kazandırılan öğrenme stratejilerinin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi, *Eurasian Journal of Educational Research*, (22),111-120.

YILMAZ, H. A. & Sünbül, M. (2000) *Öğretimde planlama ve değerlendirme*, Konya, Mikro Yayınları.